

Slomšek, samo škof ali kaj več?

Njegovo življenje in delo

Raziskovalno področje: ZGODOVINA

Raziskovalna naloga

Šola: Srednja elektro-računalniška šola Maribor

Avtorica: Patricija Preglav

Mentorica: Petra Marčič Najžar, prof. zgo in soc., mag. prof. inkl. ped.

Maribor, februar 2025

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE.....	2
KAZALO SLIK	4
KAZALO GRAFIKONOV	5
1 POVZETEK	6
2 UVOD	7
2.1 Opredelevitev problema.....	7
2.2 Cilji	8
2.3 Hipoteze.....	8
2.4 Metode dela	8
3 NJEGOVO ŽIVLJENJE.....	9
4 NJEGOVO DELO	16
4.1 Poezije	16
4.2 Proza	18
4.3 Abecedna vojna	19
4.4 Prenova škofije	20
4.5 Šolstvo	21
4.6 Založništvo.....	22
4.7 Duhovno delo.....	22
5 SPOMENIKI, STAVBE IN OSTALO POSVEČENO SLOMŠKU.....	23
5.1 Zavod Antona Martina Slomška Maribor (ZAMS Maribor)	26
5.2 Slomškova soba v Vuzenici	29
6 INFORMACIJE IN SLIKE IZ ARHIVA	31
6.1 Vizitacija dekanije Slovenska Bistrica 1850	32
6.2 Rojstni in krstni list	33
6.3 Spričevalo iz tretjega razreda glavne šole v Celju.....	34

6.4	Spričevalo iz Celjske gimnazije.....	35
6.5	Pohvalno spričevalo dekana Jakominija v Novi cerkvi o Slomškovem delu.....	36
6.6	Dekret za podelitev Vuzenice.....	37
6.7	Diploma častnega meščana mesta Rim.....	38
6.8	Lirično delo Antona Martina Slomška – Slovo Zolepaškim planinam.....	39
6.9	Dokument postopka za beatifikacijo Antona Martina Slomška.....	40
7	NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA.....	41
7.1	Raziskovalna vprašanja	41
7.2	Metodologija.....	41
7.3	Raziskovalni vzorec	41
7.4	Postopek zbiranja podatkov	42
7.5	Rezultati in interpretacija.....	42
7.6	Vprašanje: Kdo je Anton Martin Slomšek?.....	43
7.7	Vprašanja: Kje je deloval?	44
7.8	Vprašanje: V svojem življenju je ustvaril dela:.....	45
7.9	Vprašanje: Poleg tega je v svojem življenju naredil.....	46
7.10	Vprašanje: Ali poznaš kakšen Slomškov spomenik	47
	RAZPRAVA.....	48
	DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK.....	50
	ZAKLJUČEK	51
	ZAHVALE.....	52
	VIRI IN LITERATURA	53
	VIRI SLIK	54
	VIRI GRAFIKONOV	54

KAZALO SLIK

Slika 1: Rojstna hiša Antona Martina Slomška (lasten vir)	9
Slika 2: 1.Gimnazija Celje (lasten vir).....	11
Slika 3: Spominka soba in cerkev v Vuzenici (lasten vir).....	13
Slika 4: Stolna cerkev v Mariboru (lasten vir)	14
Slika 5: Pesem Veselja dom iz pesmarice Slovenska pesmarica 2 (lasten vir)	17
Slika 6:Knjiga Blaže in Nežica iz Vuzenice (lasten vir)	19
Slika 7: Spominska plošča v cerkvi sv. Alojzija Maribor (lasten vir).....	21
Slika 8: Slomškov kip v Celju (lasten vir).....	24
Slika 9: Slomškov kip pred stolno cerkvijo v Mariboru (lasten vir)	25
Slika 10:Zavod Antona Martina Slomška Maribor (lasten vir).....	27
Slika 11: Slomškova postelja (lasten vir).....	29
Slika 12: Slomškova soba v Vuzenici (lasten vir)	30
Slika 13: Vizitacija dekanije Slovenska Bistrica 1850	32
Slika 14: Rojstni in krstni list Antona Martina Slomška	33
Slika 15: Spričevalo iz 3. razreda glavne šole v Celju	34
Slika 16: Spričevalo iz Celjske gimnazije	35
Slika 17: Pohvalno spričevalo dekana Jakominija v Novi cerkvi o Slomškovem delu	36
Slika 18: Dodelitev Vuzeniške župnije.....	37
Slika 19: Diploma častnega meščana mesta Rim	38
Slika 20: Slomškovo lirično delo - Slovo Zolepaškim planinam	39
Slika 21: Positio super vita et virtutibus (hrani NŠAM)	40

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: Prikaz izbire odgovorov na vprašanje: »Kdo je Anton Martin Slomšek?«	43
Grafikon 2: Prikaz izbire odgovorov na vprašanje: »Kje je deloval?«	44
Grafikon 3: Prikaz na izbiro odgovorov na vprašanje o delih Antona Martina Slomška	45
Grafikon 4: Izbira odgovora na vprašanje, kaj je v svojem življenju Anton Martin Slomšek prav tako storil	46

1 POVZETEK

Ključne besede: Anton Martin Slomšek, dela Antona Martina Slomška, spomeniki in stavbe

To raziskovalno nalogo sem pričela tako, da sem v knjigah in spletnih virih iskala informacije na vprašanja in hipoteze, ki sem si jih zadala. Želela sem izvedeti več o Antonu Martinu Slomšku, raziskati in zbrati njegova dela in jih deliti z drugimi v tej raziskovalni nalogi. V začetku sem se poglobila v raziskovanje njegovega življenja, da bi lažje razumela njegove odločitve in pot, ki jo je izbral. Skozi opisovanje le tega sem naletela na njegova dela, ki sem jih sklenila v naslednjem poglavju. Nadaljevala sem s spomeniki, ki so povezani z njim. Pred koncem svojega raziskovanja, sem se tudi podala v arhiv, kjer sem pridobila mnoge nove in bolj verodostojne informacije. Z pritrditvijo arhiva sem fotografije zapisov iz arhiva, z opisi le teh povezala v predzadnjem sklopu te raziskovalne naloge. S vprašalnikom, pa sem želela izvedeti, koliko je delo te zgodovinsko pomembne osebnosti znano med ljudmi. Rezultate sem povzela v zadnjem sklopu svoje raziskovalne naloge.

1 SUMMARY

Keywords: Anton Martin Slomšek, works of Anton Martin Slomšek, monuments and buildings

I started this research task by searching in books and online sources for information on the questions and hypotheses I had set myself. I wanted to learn more about Anton Martin Slomšek, to research and collect his works and to share them with others in this research assignment. In the beginning, I delved into researching his life to better understand his choices and the path he chose. Through describing this, I came across his works, which I conclude in the next chapter. I continued with the monuments associated with him. Before finishing my research, I also went into the archives, where I obtained a lot of new and more authentic information. By attaching the archive, I have linked the photographs of the records from the archive, with their descriptions, in the penultimate section of this research thesis. With the questionnaire, I wanted to find out how much the work of this historically important figure is known among the people. The results are summarised in the last section of my research paper.

2 UVOD

Raziskovalna naloga je nastala z željo po ugotovitvi, ali je blaženi Anton Martin Slomšek skozi življenje, s svojim delom pripomogel, da je Maribor mesto kot ga poznamo danes, ali je njegovo delo pomembno ne le za štajersko, temveč tudi za celotno Slovenijo.

Ime te osebe me spremlja skozi življenje. Sama živim v sosednji občini župnije, v kateri je deloval. Tako so nas ob pripravah na zakrament svete birme, peljali na ogled prostorov, v katerih je deloval. Kasneje me je življenje popeljalo do tega, da sem bivala v dijaškem domu Antona Martina Slomška, kar je le še poglobilo moje vprašanje, ali je njegovo delo le verskega, ali tudi močnejšega pomena za nas Slovence.

Preko več različnih virov sem prišla do informacij glede njegovega življenja, se podala na različne konce Slovenije, da sem obiskala nekatere stavbe poimenovane po njem in si ogledala njegove spomenike. Tekom celotne raziskovalne naloge sem prav tako oblikovala kviz, s katerim bi ugotovila, v kakšni meri Slovenci poznajo njega in njegova dela.

Tako ta raziskovalna naloga zajema življenje blaženega Antona Martina Slomška, njegova dela na različnih področjih, njegove spomenike in stavbe ter ostale stvari, ki so poimenovane po njem, informacije in slike iz Škofijskega arhiva Maribor. Rezultate vprašalnika o njem in njegovih delih.

2.1 Opredelitev problema

Vsi smo že slišali za njegovo ime, toda večina ljudi ne ve za njegova dela. Nekatere njegove pesmi so skorajda že ponarodele, njegov vpliv na Slovenijo in slovenski narod skoraj pozabljen, njegov vpliv na izoblikovanje severnega in severno-vzhodnega dela Slovenije skoraj ne pozna. Zato bom v tej raziskovalni nalogi združila vse pomembne informacije o tej osebi, katere delo je nepoznano in skoraj pozabljeno.

2.2 Cilji

Med ustvarjanjem te raziskovalne naloge si želim najprej spoznati življenje Antona Martina Slomška, nato se podati na odkrivanje njegovih del in med njimi razbrati, katera izmed njih bi lahko vplivala na Maribor ali celo na celotno Slovenijo. V samo raziskovanje želim vključiti kar se da različnih virov. Fotografije vključene v raziskovalno nalogo bom pridobila sama. Med samim raziskovanjem bom obiskala čim več lokacij v katerih je deloval, živel ali z njimi bil povezan na kakšen koli način. Prav tako želim vključiti analizo, s katero bi spoznala, koliko ljudje poznajo informacije o življenju in delu Antona Martina Slomška. V raziskovanje prav tako želim vključiti arhivske vire.

2.3 Hipoteze

Raziskovalna naloga temelji na naslednjih hipotezah:

- Svoje življenje ni posvetil le duhovnemu poklicu.
- Ljudje večinoma ne poznajo njegovega dela.
- Anton Martin Slomšek je svetnik.
- V njegov spomin je po njem poimenovano več ustanov, trgov...

2.4 Metode dela

Pri izdelavi raziskovalne naloge si bom pomagala tako s čim več različnimi pisnimi, internetnimi in ustnimi viri. Tudi slike bom večinsko pridobila sama. Skozi samo raziskovanje bom poskusila izluščiti samo verodostojne podatke.

3 NJEGOVO ŽIVLJENJE

Anton Slomšek (kasneje Anton Martin Slomšek) se je rodil 26.11.1800 na premožnejši kmetiji v Unišah pri Ponikvi. ¹Bil je prvorojenec zakonskega para Marije (rojene Zorko) in Marka Slomšek, ki sta poleg njega kasneje imela še sedem otrok.² Mati naj bi mu skozi njegovo otroštvo dajala velik vzor življenja za vero in domovino. V njej je tudi vladala želja po tem, da bi njen sin postal duhovnik. Medtem pa je njegov oče ob njegovem rojstvu videl v prvorojenem sinu naslednika, ki bi prevzel domače posestvo³.

Slika 1: Rojstna hiša Antona Martina Slomška (lasten vir)

Njegovo izobraževanje se je pričelo z nedeljsko šolo. Le to je opravil najbolje od vseh in si tako prislužil tudi nagrado. Dobil je lepo vezan molitvenik in pisan mošnjček s

¹ Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki , dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

² Obrazi slovenskih pokrajin: SLOMŠEK, Anton Martin, dostopno na <https://www.obrazislovenskihpokrajin.si/oseba/slomsek-anton-martin/>.

³ Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki , dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

srebrnikom.⁴ Kasneje je uspešno opravil tudi trivialko. Po tem se je porodilo vprašanje ali bodo ugodili njegovi želji po nadaljevanju šolanja. Oče je najprej nasprotoval, saj se je zavedal, da to pomeni, da njihovo posestvo ne bo ostalo v rokah prvorojenca. Kasneje pa se je njegovo srce omehčalo in je le privolil k nadaljevanju šolanja.⁵

Tako je, še ne štirinajstleten Anton Martin Slomšek, svojo modrost in učenost nadgrajeval v Celjski gimnaziji. Tam ga je poučeval tudi profesor Zupančič, ki ga je navdušil nad maternim jezikom in poezijo. Leta 1816 je kaplan Prašnikar mlademu Antonu prinesel novico o smrti njegove matere. Ta je namreč ob porodu osmega otroka umrla. Z njeno smrtjo ni zgubil le matere, temveč tudi podporo očeta. Skozi nadaljevanje šolanja ga je spremljal in njegovo nadaljevanje poti spodbujal Jakob Prašnikar. Kljub temu pa je njegovo šolanje v Celju postalo težko, saj si je moral sam prislužiti denar za preživljanje in nadaljevanje šolanja. Služil je s poučevanjem, za katerega se je usposobil na posebnem učiteljskem tečaju.⁶

⁴ Marjan Turnšek in Miha Herman, Blaženi Anton Martin Slomšek, 1999, Maribor, Slomškova založba – Maribor, str. 9

⁵ Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki , dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

⁶ Prav tam.

Slika 2: 1. Gimnazija Celje (lasten vir)

Po končani gimnaziji je svoje znanje širil s študijem filozofije na ljubljanskem liceju. Tam je med drugim bil sošolec tudi z avtorjem besedila naše državne himne – Francetom Prešernom.⁷ A med študijem se mu je odprla pot v Senj v Dalmaciji, kjer je dvoletni licej moral zaključiti v enem letu. Kljub temu je tudi to šolanje opravil z odliko.⁸

Nato je izobraževanje nadaljeval v Celovcu, kjer so mu prvi letnik bogoslužja odmaknili, saj mu v Celovcu Senjske »osme šole« niso hoteli priznati. Leta 1821 je postal bogoslovec, še istega leta pa mu je umrl oče. V prvem letniku študija je bogoslovce začel učiti slovenski jezik, čeprav so bili sredi nemškega Celovca. Sočasno s študijem je prav tako obiskoval tečaje iz pedagoških spretnosti in tečaje o umnem kmetovanju. Vodstvo se je odločilo, da je pripravljen za mašniško posvečenje

⁷ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

⁸ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepisi, arhiv in dogodki, dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

in 8.9.1824 je le bil posvečen v duhovnika.⁹ Tukaj naj omenim, da se je za duhovniški poklic kasneje odločil tudi njegov mrzli nečak.¹⁰

Svojo novo mašo je slavil v Olimju, 26. septembra 1924, kjer je bival Jakob Prašnikar. V obdobju njegove nove maše je v svoj dnevnik zapisal tudi naslednje misli:¹¹

»Posvečena so moja usta, naj govore svete reči. Posvečene so moje roke, naj delajo le svete stvari. Posvečene so moje oči, naj gledajo le nebeške reči ... jaz živim, pa ne več jaz, temveč Kristus živi v meni (Gal 2,20) ... Zlata ura moj Jezus! Jaz sem tvoj, ti si moj ... Jezus, živež moj nebeški, bodi tolažba moji duši, dokler ne bo Bog sam moja gostija in moja slava ... Ves si meni izročen, vzemi tudi mene vsega ... Pridigaj, pomagaj, delaj dobro, moli; ne boj se, dalo se ti bo ob tisti uri ... Jezus, ljubitelj čistosti, Pastir vseh pastirjev, tistim, ki ti bodo sledili, si obljubil vse, kar bodo Očeta prosili v tvojem imenu, podeli mi srčni dar vzdržnosti in čistosti, kar sem obljubil zaradi božjega kraljestva, da bom služil tvoji Cerkvi, tebi podoben postal z vnetim in nedeljenim srcem.«¹²

Leta 1827 je postal kaplan v Novi Cerkvi pri Vojniku. Njegovo gorečo vero in delo, sta opazila lavantinski in celovski škof, ki sta ga izbrala za novega duhovnega voditelja bogoslovcev. Kot duhovni voditelj naj bi bil zahteven, skromen in gorečen. Tam je ponovno obudil tečaj slovenskega jezika med bogoslovci. V tem času je pisal in izdajal knjige ter peš potoval po bližnjih krajih. Po devetih letih urjenja duhovnikov je leta 1838 svojo pot nadaljeval kot kaplan v Vuzeniški župniji.¹³

⁹ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepisi, arhiv in dogodki , dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

¹⁰ Anton Martin Slomšek– dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

¹¹ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepisi, arhiv in dogodki , dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

¹² Prav tam.

¹³ Prav tam.

Slika 3: Spominka soba in cerkev v Vuzenici (lasten vir)

Tam dela ni manjkalo. Pripomogel je k popravilu cerkve, obnovitvi opreme in nabavi novih zvonov in cerkvenega perila. Prav tako mu je uspelo znova vzpostaviti samostojni župnijo pri sv. Primožu na Pohorju. Tam je prevzel tudi nalogo šolskega nadzornika in kanonika. Prav tako pa je v teh šestih letih v Vuzenici pisal knjige.¹⁴

Kmalu se je moral župniji odpovedati in se preseliti v center lavantinske škofije, v Šent Andraž. Tam se je zavzemal za pridobitev slovenske založbe, ki bi Slovencem ponujala vzgojne knjige. Kljub temu, da je bila njegova ideja takrat zatrta, je leta 1851 skupaj s kaplanom Einspielerjem, slavistom Janežičem in drugimi ustanovil najstarejšo slovensko založbo, Družbo sv. Mohorja.¹⁵

¹⁴ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepisi, arhiv in dogodki, dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

¹⁵ Prav tam.

Leta 1846 se je odpravil v Celje, kjer je bil imenovan za tamkajšnjega opata. A je kmalu za tem Kardinal Shwarzenberg poslal prošnjo naj sprejme mesto lavantinskega škofa. Njegov odhod so pospremili številni verniki. Postal je škof in to delo opravljal 16 let.

V tem času je ustanovil bratovščino svetih bratov Cirila in Metoda in združil vse štajerske Slovence v eno škofijo. Slednje je storil tako, da je preuredil meje treh škofij; krške, lavantinske in graške. To mu je uspelo leta 1859.¹⁶

Slika 4: Stolna cerkev v Mariboru (lasten vir)

Ob 35. obletnici mašniškega posvečenja, leta 1859 se je preselil v Maribor, kjer je najprej deloval v cerkvi sv. Alojzija. Tam je ustanovil tudi prvo visoko teološko šolo in

¹⁶ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepisi, arhiv in dogodki, dostopno na <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

bogoslovje v tem mestu.¹⁷ Kasneje je blagoslovil tudi stolnico in tam deloval kot prvi Mariborski škof. V zadnjem letu življenja je obiskal papeža v Rimu, čeprav je dopuščal možnost, da se zaradi¹⁸ težav s črevesjem¹⁹ in izčrpanosti nikoli ne bo vrnil domov.²⁰

Kljub bolezni se je živ vrnil domov. Tam je še posvetil cerkev Svetemu križu nad Belimi vodami in se sešel s svojimi duhovniki na duhovnih vajah v Rogaški Slatini, kjer so na njegovo pobudo zmolili za tistega med njimi, ki bo prvi odšel s tega sveta. Umrl je 24. septembra 1862.²¹

¹⁷ Marjan Turnšek in Miha Herman, Blaženi Anton Martin Slomšek, 1999, Maribor, Slomškova založba – Maribor str. 32

¹⁸ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki, dostopno na: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

¹⁹ Marjan Turnšek in Miha Herman, Blaženi Anton Martin Slomšek, 1999, Maribor, Slomškova založba – Maribor str. 34

²⁰ Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki, dostopno na <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

²¹ Prav tam.

4 NJEGOVO DELO

Anton Martin Slomšek se poleg svojega duhovnega poklica, pri katerem je maševal, pomagal župljanom, bil paznik v šolah, učil duhovnike in urejal vso dokumentacijo ter se nekaj časa zaradi poklica ukvarjal s politiko, ukvarjal tudi z drugimi dejavnostmi.²²

Trudil se je tudi povečati število ljudi, ki bi v tistem času bili deležni vsaj osnovne učenosti (branja in pisanja). V ta namen je napisal tudi mnoga literarna dela. Kot sem prej omenila v opisu njegovega življenja, je dosegel, da se je 4. septembra 1859 škofijski sedež prenesel v Maribor, kar bi lahko skozi svetovni vojni vplivalo tudi na to, kako so se meje današnje Slovenije izoblikovale.²³

Njegova dela sem opisala v sklopih poezija, proza, abecedna vojna, prenova škofije, šolstvo, založništvo in duhovno delo.

4.1 Poezije

V svojem življenju je napisal mnogo pesmi. Vse pesmi temeljijo na preprostem in lahko razumevajočem besedilu, saj so bile namenjene preprostemu ljudstvu, ki je živelo na današnjem Slovenskem območju. Pisal je pesmi tako z versko tematiko, kot tudi družabne in domoljubne pesmi. Prav tako je prirejal ljudske pesmi tako, da jim je spreminjal besedilo in s tem poskušal pesmim dodati moralno vzgojo. Med njegove najbolj poznane pesmi spadajo V nebesih sem doma, Veseli hribček, Češčena si Marija, Vinska trta (uglasbil in priredil jo je tudi Lojze Slak) ter mnoge druge. Te pesmi so uglasbene in so še danes poznane, ter so nekatere že ponarodele. Ljudje te pesmi poznajo, a mnogi ne vedo, kdo je njihov avtor.²⁴

Leta 1832 je z Matijem Ahacelem izdal tudi pesmarico z napevi Pesme po Koroškim ino Štajerskim znane.²⁵ S knjigo sta želela pospeševati moralnost, buditi ljubezen do maternega jezika in petja ter ohraniti spomin koroškega ljudskega pesnika Andreaša.

²² Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki: <https://slomsek.nadskofija-maribor.si/zivljenje/>.

²³ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

²⁴ Prav tam.

²⁵ Slovenska biografija, dostopno na: <https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi584693/>.

V zbirki je zapisanih triintrideset pesmi, od katerih je Slomškovih kar 15. S pevnostjo sta dosegla, da so pesmi poživile slovenski pouk v bogoslovnici in v šoli prav tako pa so se upirale pesmim zbranim v pesniški zbirki Kranjska čbelica, ki jo je urejal Miha Kastelic. Njuna zbirka je bila še dvakrat ponatisnjena, saj je bila takoj razprodana.²⁶

Na njegovo pesem Veselja dom, sem po naključju naletela tudi v pesmarici Kramolca-Tomca Slovenska pesmarica 2, ki je bila izdana v Celju, leta 1964, ki sem jo našla doma. Pesem vsebuje sporočilo o sreči in ponosu, ki izhajata iz domačega kraja, hkrati pa izpostavlja pomen druženja z domačimi ljudmi. Fotografija objavljene pesmi je pod tem odstavkom.

Ženski zbor

VESELJA DOM
A. M. Slomšek

ANTON MARTIN SLOMŠEK

Gidčno

1. Pre - liu - bo ve - se - lje, oi, kie si do - ma, oi,
Po - vei, kie sta - nu - jes, moj ljub - ček sr - ca, moj
2. Te i - ščem za mi - zo, kjer do - bro je - do, kjer
na ple - su pri - god - cin, kjer slad - ko po - jo, kjer
3. Te i - ščem po po - lji, kjer rož - ce cve - to, kjer
po to - gu ze - le - nem, kjer pri - ce po - jo, kjer
4. Po - sled - nič ve - se - lje še - le za - sle - dim, še -
na - va - ško le - di - no pri - di - rjam za njim, pri -

pp zadrži

Kot prej

1. kie si do - ma, oi, kie si do - ma? Po - hri - blih, do.
2. ljub - ček sr - ca, moj ljub - ček sr - ca? Al' prav ga ve.
3. do - bro je - do, kjer do - bro je - do, Al' prav ga ve.
slad - ko po - jo, kjer slad - ko po - jo, Pa pli - ce ve.
4. rož - ce cve - to, kjer rož - ce cve - to, Pa pli - ce ve.
pri - ce po - jo, kjer pri - ce po - jo, Glej, tam kaj zo -
le za - sle - dim, še - le za - sle - dim, Glej, tam kaj zo -
di - rjam za njim, pri - di - rjam za njim.

zadrži p Kot prej

1. li - nah za ta - bo tji - hm, fe - vi - de - ti ho - čem, ob -
2. se - lja na ra - ja, ni - pi - lan, cem - ple, sat - cem ve.
3. se - le in ro - ži - ce vse - le - ma - jo ve - se - lje za
4. tro - ci pri - ja - zno i - gra, jim kra - tek čas de - la, pri

pp zadrži

mf

1. je - ti že - jim, ob - je - li že - jim, ob - je - ti že - jim.
2. se - lje be - ži, ve - se - lje be - ži, ve - se - lje be - ži.
3. mja - do sr - ce, za - mla - do sr - ce, za - mla - do sr - ce.
4. njih je do - ma, pri njih je do - ma, pri njih je do - ma.

Slika 5: Pesem Veselja dom iz pesmarice Slovenska pesmarica 2 (lasten vir)

²⁶ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

4.2 Proza

Svoje knjižno delovanje je Anton Martin Slomšek začel s prevodom Prepis eniga pisma, ki je bila praktična medicinska knjižica. Napisal je številna literarna dela. Napisal je mnogo zgodb za otroke, vzgojne in krščansko usmerjene knjige in priročnike. Med njegova dela spadajo Vran in Lisica, Jež in lisica, Jezusove jaslice, Abecednik za slovensko-nemške šole, Življenja srečen pot, Šola vesela lepega petja za pridno šolsko mladino ter mnoge druge. V naprej si je pripravil in zapisal tudi pridige v katerih je upošteval Osmero pravil, ki jih je ostalim bogoslovcem predlagal v pridigarskem učbeniku Vaje za cerkvene zgovernosti.²⁷

Prav tako je začel s prevajanjem Svetega pisma, a ga je istočasno začel prevajati ljubljanski škof Wolf, zato se je, da ne bi prišlo do podvajanja, Slomšek odločil, da delo prepusti njemu in je vso svoje gradivo predal njemu.²⁸

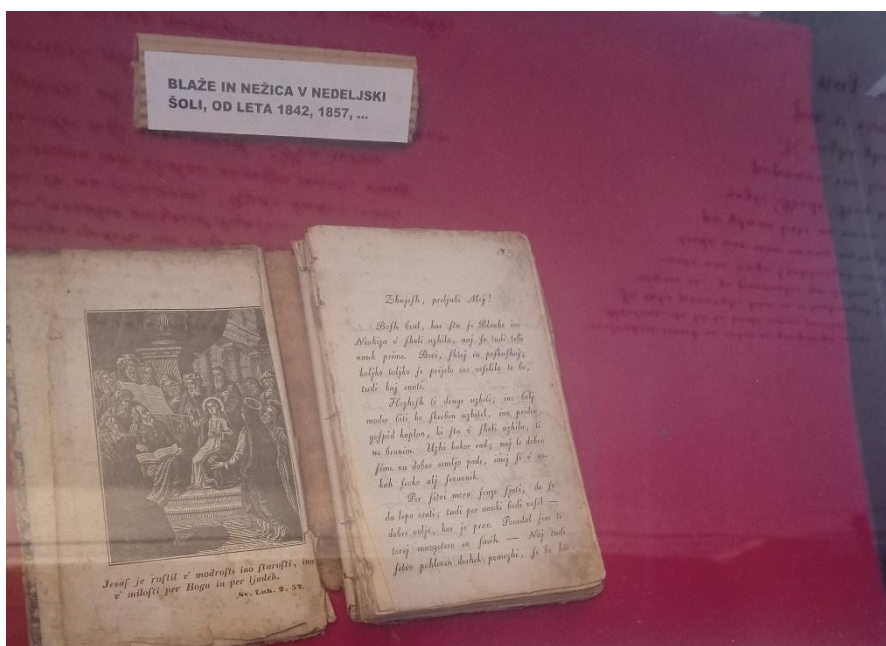
Njegovo najbolj poznano in pomembno prozno delo pa je Blaže ino Nežica v nedeljski šoli. Izšla je v bohoričici. To delo je bilo napisano med njegovim delovanjem v Vuzenici in je nastala leta 1842. Bila je zasnovana za pomoč učiteljem pri njihovem delu, a je bila uporabna tudi kot učbenik za učence takratnih nedeljskih šol. Temeljila je na pripovedi o dveh otrocih, ki ju izobraževanje v nedeljski šoli usmeri v znanje in življenjsko srečo. S knjigo je želel otroke usmeriti v znanje in življenjsko srečo, a predvsem vzgajati. V letu 1844 je bila ta knjiga razprodana, dobiček pa je bil namenjen celjski glavni šoli.²⁹

²⁷ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

²⁸ Lilijana Urlep, Vse za božjo slavo, zveličanje duš in prenovo škofije, 2024, Maribor, Nadškofija - Maribor – Nadškofijski arhiv Maribor, zanjo Alojzij Cvikl, str.23, 24.

²⁹ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

Slomšek, samo škof ali kaj več?
Njegovo življenje in delo

Slika 6:Knjiga Blaže in Nežica iz Vuzenice (lasten vir)

4.3 Abecedna vojna

V času njegovega življenja se je na Slovenskem ozemlju pojavilo črkopisno vprašanje, v katerem poleg Franceta Prešerna tudi Anton Martin Slomšek podprl metelčico, z razlogom, da služi celotnemu ozemlju Slovenije, tudi goriškemu in primorskemu koncu. Lavantinski ordinat je Slomškovo mnenje podprl in zavrgel dajščico ter v šole uvedel prevode v metelčici. Zaradi vztrajanja podpornikov dajščice, je Slomšek leta 1832, pripomogel k sprejemu slovarja v gajici, kar je pomenilo konec abecedne vojne.³⁰

³⁰ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

4.4 Prenova škofije

Najpomembnejše Slomškovo delo je prav preoblikovanje škofijskih meja. Ko je Slomšek prevzel Lavantinsko škofijo s sedežem v Šentandražu na Koroškem, je ta zajemala le del Slovencev iz Spodnje Štajerske, drug del prebivalcev je pripadal sekavski škofiji, kamor je spadalo tudi celotno mariborsko okrožje. Načrti za preoblikovanje lavantinske in ostalih notranjeavstrijskih škofij in prenos sedeža lavantinske škofije so začeli nastajati kmalu po izvedbi jožefinskih cerkvenih reform. Med možnimi mesti za sedež Lavantinske škofije so bila mesta Celje, Maribor, Ptuj in Slovenska Bistrica. Naj omenim, da so bili tudi vsi poskusi selitve do časa škofa Slomška neuspešni. Slomšek se je med njimi 18. oktobra 1854 odločil za Maribor.³¹

Za potek meje so kot kompromisno rešitev izbrali potek meje ob Muri. 22. novembra 1858 je bil na srečanju v Salzburgu, sprejet sporazum med sekavskim, krškim in lavantinskim škofom, pod katerim je pod lavantinsko škofijo prišlo celotno mariborsko okrožje, ne pa tudi slovenske župnije iz graškega okrožja, zato je v sporazumu navedeno, da je razmejitev začasna in da se meja med lavantinsko in sekavsko škofijo še lahko spreminja.

1. 9. 1859 je Lavantinska škofija prejela dekanije v mariborskem okrožju in 4. 9. 1859 je bil Slomšek v Mariboru slovesno ustoličen.

Premestitev škofijskega sedeža v Maribor je bila pomembna tako s pastoralnega kot tudi narodnobuditeljskega vidika, saj so bili po končanem postopku, prvič v zgodovini združeni skoraj vsi Slovenci na spodnjem Štajerskem v eno škofijo. S tem so bili postavljeni temelji za ustavljanje germanizacije in oblikovanje slovenske narodne in politične meje na severu oz. severovzhodu.

Poleg tega je imela tudi velik pomen za Cerkev, saj je bilo veliko lažje oblikovati in pripravljati tudi duhovnike. S tem so duhovniki s Slovenskega ozemlja pridobili možnost, da se pripravljajo za naloge, njihovega duhovnega poklica v maternem jeziku.³²

³¹ Lilijana Urlep, Vse za božjo slavo, zveličanje duš in prenovo škofije, 2024, Maribor, Nadškofija - Maribor – Nadškofijski arhiv Maribor, zanjo Alojzij Cvikl, str.23, 24

³² Lilijana Urlep, Vse za božjo slavo, zveličanje duš in prenovo škofije, 2024, Maribor, Nadškofija - Maribor – Nadškofijski arhiv Maribor, za njo Alojzij Cvikl, str.24, 25, 26, 27

4.5 Šolstvo

Slomšek je v tistih časih opazil problem takratnega neizobraženega ljudstva in se je boril, da bi k rešitvi tega problema, kar se da pripomogel. Zato je pomagal pri reorganizaciji trivialke in uvedel nedeljsko šolo. V svojem delu se je izogibal klasičnemu in mehničnemu načinu učenja, zato je pri svojem delu, v poučevanje vključeval petje in učenje skozi zgodbe.³³

Poleg tega je leta 1859 v Mariboru ustanovil bogoslovje in teološko šolo, ki velja za predhodnico današnje mariborske univerze.³⁴

Slika 7: Spominska plošča v cerkvi sv. Alojzija Maribor (lasten vir)

³³ Anton Martin Slomšek , dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

³⁴ Marjan Turnšek in Miha Herman, Blaženi Anton Martin Slomšek, 1999, Maribor, Slomškova založba – Maribor, str. 32

4.6 Založništvo

V takratnem času je zaradi cenzure in tveganja tiskanja knjige v slovenskem jeziku primanjkovalo založnikov in tiskarjev. Ta problem je leta 1835 poskušal rešiti tudi Anton Martin Slomšek z ustanovitvijo svoje založbe a mu to sprva ni uspelo. Leta 1851 je bila z njegovo pobudo ustanovljeno Društvo Cirila in Metoda, ki jo danes poznamo pod imenom Mohorjeva družba. Njihova založba je začela delovati leto po njeni ustanovitvi in hitro prodrla med vse sloje slovenskega ljudstva.³⁵

4.7 Duhovno delo

Slomšek je svoje šolanje vzel zelo resno, saj je poleg obveznih predavanj uspešno končal tečaj za kateheta in prevzel službo na nedeljski nadaljevalni šoli za vajence. Kasneje je vzgajal bogoslovce v Celovcu, z njimi premišljeval in jih učil vseh pomembnih nalog duhovnega poklica. Kot lavantinski škof v Šent Andražu je uvedel letne duhovne vaje za duhovnike, pospeševal ljudske misijone (čeprav so bili takrat prepovedani) in povabil lazariste, ki so se leta 1852 naselili v Celju.³⁶

Prav tako je ustanovil tudi Bratovščino sv. Cirila in Metoda za cerkveno zedinjenje, ki je podpirala prekomorske misijone in ustanovil podporna društva Maximilianum in Victorinum, ki sta podpirala nadarjene revne dijake in študente.³⁷

Po smrti 24. septembra 1862 je bil pokopan v mariborski stolnici. Slomška je papež Janez Pavel II. 19. septembra 1999 razglasil za blaženega. Še vedno pa poteka postopek za razglasitev za svetnika – manjka mu le še en dokaz za čudež. S tem bi Slovenija pridobila novega svetnika.³⁸

³⁵ Anton Martin Slomšek, dostopno na: https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek.

³⁶ Prav tam.

³⁷ Prav tam.

³⁸ Prav tam.

5 SPOMENIKI, STAVBE IN OSTALO POSVEČENO SLOMŠKU

Veliko ustanov nosi njegovo ime, prav tako je v njegov spomin postavljenih več kipov. Po njem so poimenovani tudi trgi, ulice, cerkve, kapele, in župnije po vsej Sloveniji. Leta 2024, pa je izšel tudi film posvečen njegovemu življenju z naslovom Srečen bo čas. Na slovenskem ozemlju sem našla naslednje spomenike in ustanove, ki so namenjeni Antonu Martinu Slomšku:

- Slomškov dom in spomenik v Slovenski Bistrici
- Slomškov dom in spomenik na Ponikvi
- Kajuhov Slomškov dom
- Slomškov dom Brežice
- Gostilna Slomškov dom
- Slomškov kip na Svetih gorah
- Doprsni kip A. M. Slomška v Vrhniku
- Slomškov kip Lendava
- OŠ Antona Martina Slomška Vrhnika
- Celje: Karla Bulovec Spomenik A. M. Slomška
- Slomškov kip pred in v Mariborski stolni cerkvi
- Slomškov kip v Brezju
- Gostilna Slomškov dom
- Slomškova soba v Vuzenici
- Minoritski samostan blaženega Antona Martina Slomška Olimje
- Slomškova knjigarna
- Slomškov vrtec Slovenska Bistrica
- Osnovna šola Antona Martina Slomška Vrhnika
- Slomškovo dijaško semenišče Maribor
- Cerkev blaženega Antona Martina Slomška v Mariboru
- Zavod Antona Martina Slomška Maribor (ZAMS Maribor)
- Slomškov kip v Slomškovi kapeli v ponkovski cerkvi

*Slomšek, samo škof ali kaj več?
Njegovo življenje in delo*

Slika 8: Slomškov kip v Celju (lasten vir)

*Slomšek, samo škof ali kaj več?
Njegovo življenje in delo*

Slika 9: Slomškov kip pred stolno cerkvijo v Mariboru (lasten vir)

Med vsemi prej naštetimi sem opisala dve, ki sem ju tudi obiskala in si ju ogledala.

5.1 Zavod Antona Martina Slomška Maribor (ZAMS Maribor)

Ta ustanova se trenutno nahaja na severno-zahodni strani Maribora ob eni od Mariborskih znamenitosti – Kalvariji. Poleg stavbe se nahaja tudi biotehniška šola Maribor. Pred tem se je ta stavba nahajala na jugo-vzhodni strani Maribora in sicer na Zolajevi ulici 12. Ustanova deluje od leta 1997 in je v lasti Mariborske nadškofije. Ustanova vsebuje Montessori vrtec, osnovno šolo, gimnazijo, glasbeno in baletno šolo ter dijaški dom.³⁹

³⁹ Zavod Antona Martina Slomška Maribor, dostopno na: <https://www.z-ams.si/index.php/sl>.

Slika 10: Zavod Antona Martina Slomška Maribor (lasten vir)

Njihova zasebna gimnazija ima poleg rednih predmetov, ki potekajo enako kot na ostalih gimnazijah tudi predmet Vera in kultura, pri katerem se pogovarjajo o temah kot so medosebni odnosi, religije sveta, komunikacija in odvisnost. Prav tako imajo duhovna srečanja in dve obvezni skupinski sv. maši na šolsko leto. Gamsovanje je še ena izmed zanimivih posebnosti te gimnazije. Gre za tradicionalen sprejem dijakov in dijakinj prvega letnika v šolsko skupnost. K gamsovanju prisostvujejo in športno navijajo vsi dijaki in profesorji gimnazije. Dogajanje in rezultate pri igrah spremlja in

ocenjuje posebej za to izbrana komisija, ki jo sestavlja nekaj profesorjev in profesorice gimnazije.⁴⁰

Dijaški dom Antona Martina Slomška Maribor zajema tri obvezne ure za učenje, ki potekajo od 16.00 - 19.00, med katerimi pridejo vzgojitelji na pregled, če so dijaki prisotni. Prav tako imajo vse vzgojne skupine, večerno srečanje, ki poteka običajno okoli 21.ure. Tam molijo ali se pogovarjajo o zahtevnih verskih in življenjskih vprašanjih. Večernega srečanja se včasih udeleži tudi duhovni asistent (duhovnik). Tudi dijaki dijaškega doma se morajo udeležiti obveznih svetih maš. Prav tako ima dijaški dom maskoto (zmajčka), za katero se vzgojne skupine med seboj borijo celotno leto v najrazličnejših disciplinah. Občasno dijaški dom obiščejo znane osebnosti, s katerimi se dijaki lahko pogovarjajo. Nekajkrat letno prav tako v stavbi poteka sv. spoved.

Montessori vrtec in osnovna šola temeljita na pedagoškem pristopu, ki ga je razvila dr. Maria Montessori. Ta metoda spodbuja samostojno učenje, kreativnost in celostni razvoj otroka. Prostori šole in vrtca so prostorni, njihov način učenja pa zajema tudi spoštovanje do narave ter drugačnosti med ljudmi različnih rasnih, verskih in kulturnih skupin. Prav tako njihov pouk večinoma poteka skozi igro saj se skozi njo tudi učijo. Tudi njih nekajkrat letno obišče duhovni asistent.⁴¹

Glasbena in baletna šola je sestavljena iz več programov. Ob možnem učenju vseh vrst instrumentov in predšolske glasbene vzgoje, do baleta in predšolske baletne vzgoje. Ponujajo tudi učenje solo petja.⁴²

⁴⁰ Zavod Antona Martina Slomška Maribor, dostopno na: <https://www.z-ams.si/index.php/sl>.

⁴¹ Prav tam.

⁴² Prav tam.

5.2 Slomškova soba v Vuzenici

Spominska soba se nahaja v župnišču v kraju Vuzenica, v kateri je A. M. Slomšek deloval 6 let. Ob vstopu v prvo sobo lahko opazimo posteljo, ki je bila last blaženega Antona Martina Slomška v času njegovega delovanja v Vuzenici. Prav tako se v tej sobi nahaja tudi njegova miza in tedanje stranišče. Na stenah v sobi lahko opazimo razne opise njegovega delovanja, njegove misli in citate, pod njimi pa številne vitrine, v katerih lahko opazimo knjige ki so bile njegova last ali so celo bile napisane izpod njegovih rok.

Slika 11: Slomškova postelja (lasten vir)

V naslednji sobi pa se nahaja največja zanimivost, ki ga skriva ta spominska soba. To je tramovni strop nekdanje Slomškove sobe, ki izvira iz leta 1653, saj je porisan z najrazličnejšimi podobami živali, ljudi in drugim. Med najrazličnejšimi slikami pa lahko opazimo tudi napise v latinskem in nemškem jeziku. Danes je prostor delno preurejen in je namenjen izvajanju komornih kulturnih prireditev. Na koncu sobe se tudi nahaja miza, kjer je slika celotne stropne poslikave.

Slika 12: Slomškova soba v Vuzenici (lasten vir)

6 INFORMACIJE IN SLIKE IZ ARHIVA

Podala sem se tudi v Škofijski arhiv Maribor, kjer sem izvedela mnogo novega o Antonu Martinu Slomšku, ter tam pridobila tudi nekaj fotografij zapisov, ki jih je zapisal prav on. Tam sem si lahko ogledala in fotografirala tudi mnoge njegove dokumente. Prejela sem tudi knjižico Katalog razstave ob dvestoletnici duhovniškega posvečenja škofa Antona Martina Slomška. Zaradi velikega števila ohranjenih zapisov, sva se z urednico arhiva, ki je med drugim odgovorna za zapise o Antonu Martinu Slomšku, skupaj odločili za te, ki so v nadaljevanju opisani in razvidni iz fotografij. Le ti so bolj pomembni v življenju Antona Martina Slomška. Njihova pisava je njegov rokopis, vsebujejo njegove osebne podatke ali so zgodovinsko višjega pomena.

6.1 Vizitacija dekanije Slovenska Bistrica 1850

Na tej sliki je razviden zapis poti, ki jo je prepotoval. Zapis je zapisan v nemškem jeziku. Naslov zapisnika je Potovalna pot za Njegovo plemenitost in spoštovanega gospoda, v vsebini pa izvemo datum potovanja, pot potovanja, ki jo je opravil dopoldan ter pot potovanja, ki jo je opravil ponoči.

Reise Route
für den Bischof von Wien und die kurfürstliche Residenzstadt Wien

<i>Datum</i>	<i>Vormittags</i>	<i>Nachts</i>
<i>13. Jan</i>	<i>von 12. Jan. Bischof in der Residenz in Wien</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>14. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>15. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>16. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>17. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>18. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>19. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>20. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>
<i>21. "</i>	<i>in der Residenz</i>	<i>in der Residenz</i>

Beim Aufbruch nach Wien am 13. Jan. 1850. Die Reise wurde durch den Bischof von Wien und die kurfürstliche Residenzstadt Wien angetrieben.

Slika 13: Vizitacija dekanije Slovenska Bistrica 1850

(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, XXIV-A)

6.2 Rojstni in krstni list

Na sliki je razvidna fotografija rojstnega in krstnega lista Antona Martina Slomška, ki je bil napisan 26. oktobra, leta 1932. Na njem so zapisani datum in kraj rojstva, vera, podatki o starših in botrih ter njegov krstitelj. Podpisal ga je župnik Kociper, v župnijskem uradu Sv. Martina na Ponikvi.

Kraljevina Jugoslavija. Škofija lavantinska.
Štev. 346.

Ex offio
Rojstni in krstni list.

Za uradovanje *preč. lav. kn. šk. pristojnosti v Mariboru.*
Izpisek iz rojstne in krstne knjige župnije *Sv. Martin na Ponikvi obj. ž.*
Zvezek *A* stran *117* štev. *—*

Leto, mesec, dan	rojstva	<i>26. november 1800</i>
	krsta	
Kraj rojstva (ulica, hišna štev.), občina	<i>Mniše 2, občina Ponikva</i>	
Ime otrokovo	<i>Anton</i>	
Zakonski(a), nezakonski(a), sin, hči	<i>zakonski sin</i>	
Vera	<i>rim. katoliška</i>	
Ime, priimek, poklic, pristojnost	očeta	<i>Marcus Slomšek (reče Slomšek)</i>
	matere	<i>Maria Slomščekin gebovine Šorkin (reče Šorko)</i>
Ime, priimek, bivališče botrov	<i>Simon Šorkič (reče Šorčič), kmet Marta Šaburpovčkin (reče Marta Šaburpovč)</i>	
Krstitelj	<i>Jacobus Langer, parochus</i>	

V dokaz resničnosti lastnoročni podpis in uradni pečat:

Župnijski urad *Sv. Martin na Ponikvi obj. ž.*,
dne *26. oktobra 1932.*

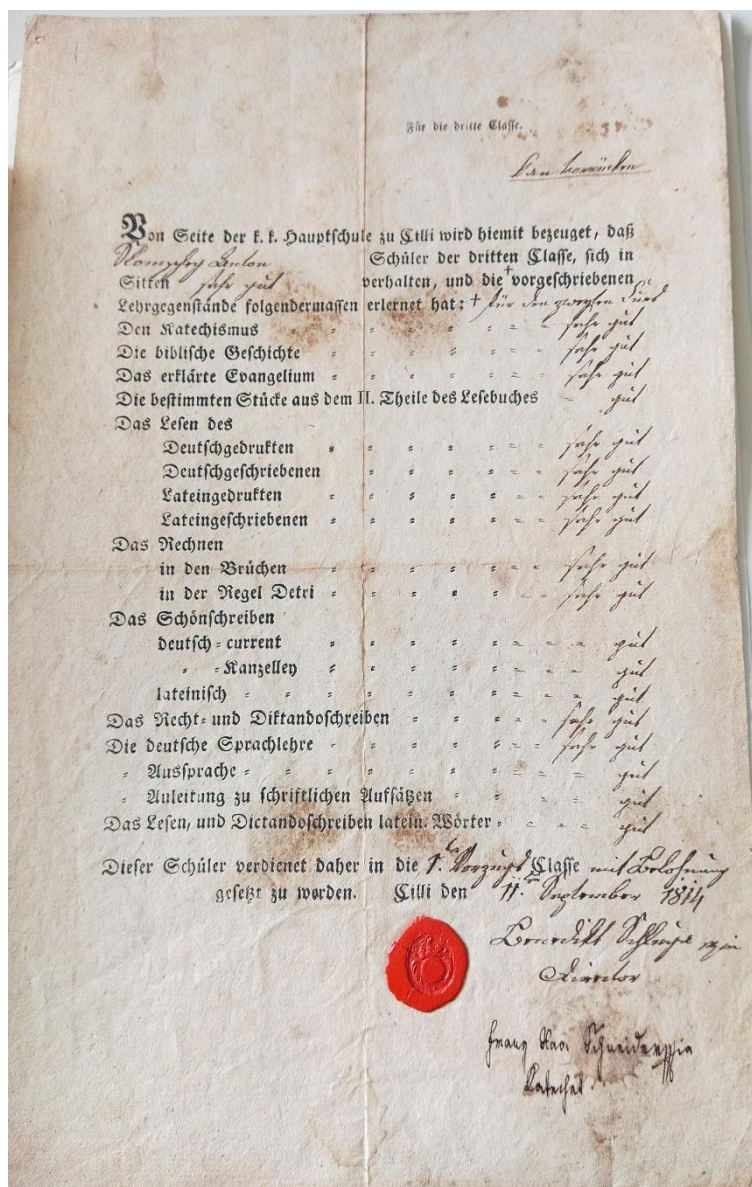
Ant. Kociper,
župnik.

Tisk in zaloga tiskarne sv. Cirila v Mariboru 386-31

Slika 14: Rojstni in krstni list Antona Martina Slomška
(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, I/1-1)

6.3 Spričevalo iz tretjega razreda glavne šole v Celju

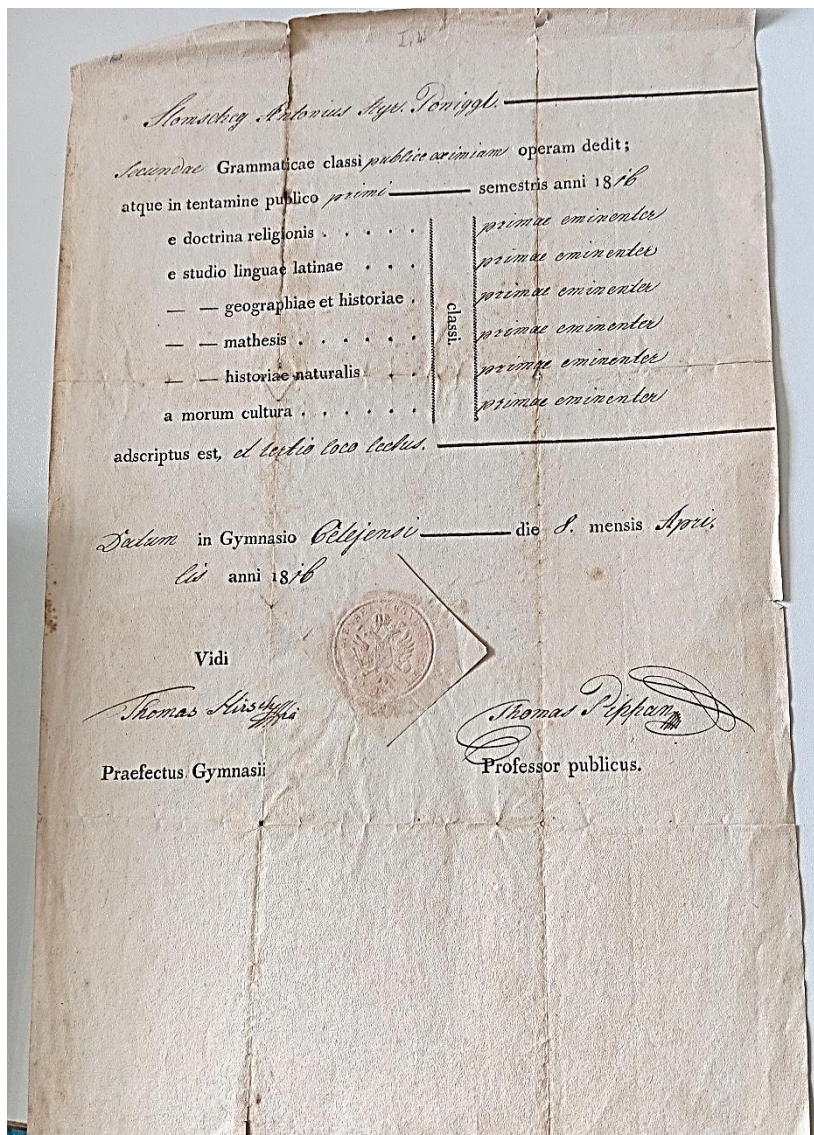
Iz slike je razvidno, da gre za spričevalo Antona Martina Slomška. Dokument je zapisan v nemščini. Iz nemške besede »Sher gut«, pa je razvidno, da je bil Slomšek odličen učenec. Dokument je bil zapisan 11.9.1814.

Slika 15: Spričevalo iz 3. razreda glavne šole v Celju
(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, I/1-3)

6.4 Spričevalo iz Celjske gimnazije

Iz fotografije lahko razberemo, da gre za spričevalo Antona Martina Slomška. Le to je zapisano v latinščini.

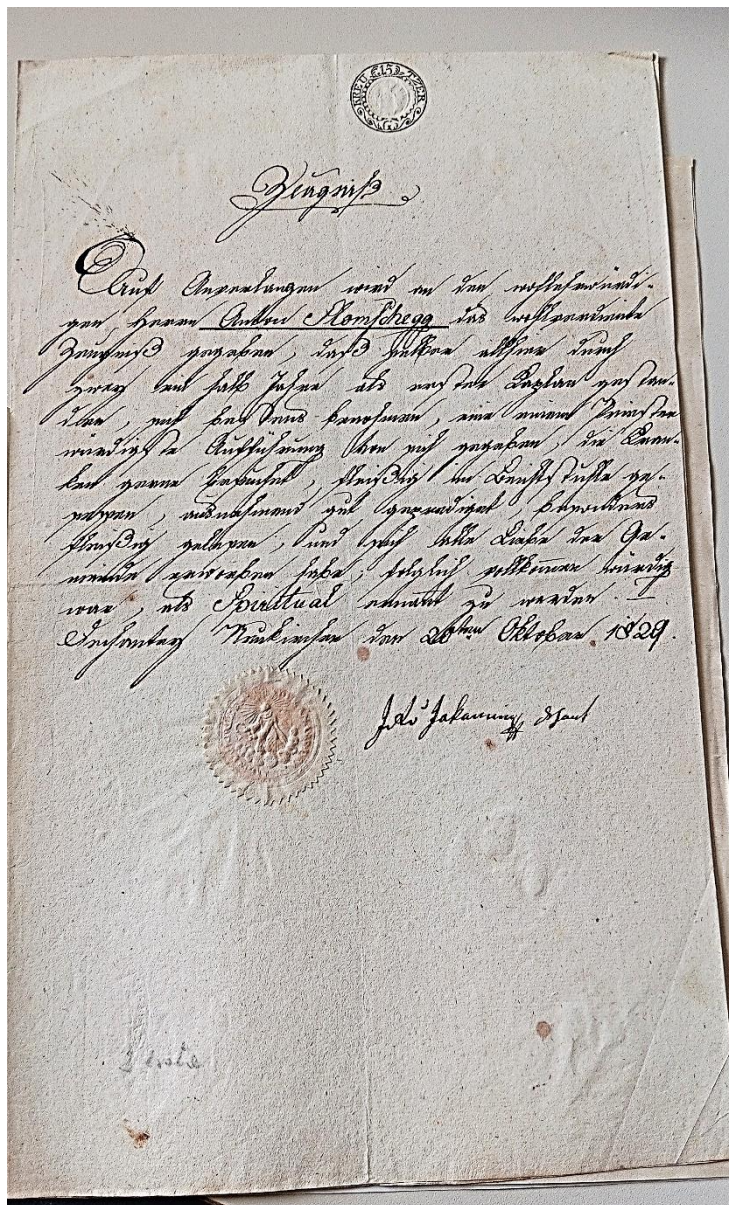

Slika 16: Spričevalo iz Celjske gimnazije

(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, I/1-4)

6.5 Pohvalno spričevalo dekana Jakominija v Novi cerkvi o Slomškovem delu

Na sliki je razvidno pohvalno spričevalo, ki ga je o Slomškovem delu zapisal dekan Jakominij. Zapisan je v nemškem jeziku.

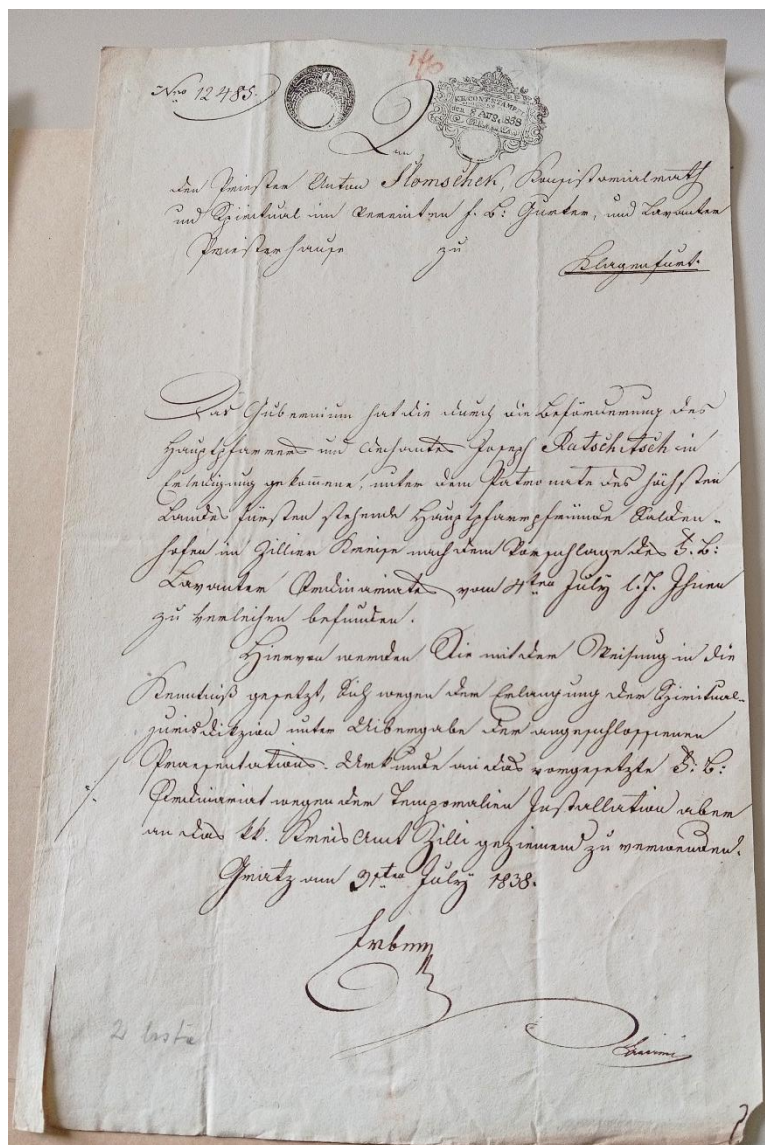

Slika 17: Pohvalno spričevalo dekana Jakominija v Novi cerkvi o Slomškovem delu

(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, I/1-64)

6.6 Dekret za podelitev Vuzenice

Na sliki je dokument, ki je uradno imenovanje, na katerem Antonu Martinu Slomšku določijo vuzeniško župnijo, za katero po izpolnjevanju vseh pogojev, postane duhovnik. Dokument je napisan v nemščini. Podpisan je v Gradcu, 19. julija 1838.

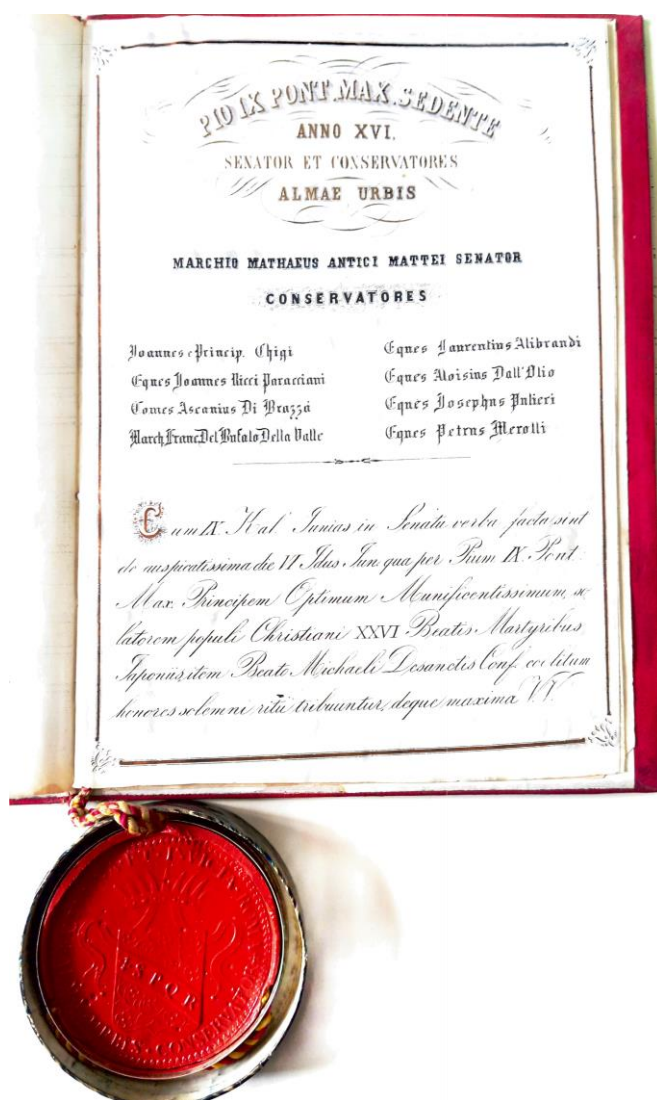

Slika 18: Dodelitev Vuzeniške župnije

(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, , I/1-75)

6.7 Diploma častnega meščana mesta Rim

Na spodnji sliki je uradni dokument iz leta 1861, izdan v Rimu v času papeža Pija IX. Potrjuje podelitev cerkvenega priznanja. Vsebuje imena rimskih senatorjev in konservatorjev ter opis slovesnega obreda v cerkvi sv. Mihaela Leonardija. Dokument je napisan v latinščini in opremljen z velikim papeškim voščenim pečatom.

Slika 19: Diploma častnega meščana mesta Rim
(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, I/1-97)

6.8 Lirično delo Antona Martina Slomška – Slovo Zolepaškim planinam

Na spodnji sliki je vidno lirično delo Antona Martina Slomška, z naslovom Slovo Zolepaškim planinam. Pod skeniranim besedilom, je zelo dobro viden tudi podpis Antona Martina Slomška. To delo je zapisano v slovenskem jeziku. Delo izhaja iz leta 1861.

Slovo
Zolepaškim planinam.

1. Bogom hiere stare matere, mogočne Slave
Košata Radcha, visoka Ojstrica,
Gorjata Rinka in zobata Ošova!
Povzdigajte Slovencem bistrke glave,
Naj bojo verti siri Slave.

Iz krila vašega Savina čista gova -
Kudence biskromnosti, mostke moči
Planine čedi, ravnine rodovito porosi,
Nam v pluje kraje pot odpira,
Mogočne plave šira.

Dereča Trava, svetla Lava in Savina,
Mogočne vode in slovenske sestke hi,
Vsa ka po svoji stegi neprenehoma hihi,
On se uči slovenska ro dovina!
Kako se zadobi modrina.

Vnebesa kajajo mogočni velihani,
Vnebesa vzdigajmo mi srece in oko,
Slovencom ljuc naj svetla vera bo,
Le bistrino si glave ne drujajmo gaspani,
Drugim rodom predani.

Gorjastke glave starodavne, le ker dno slojite!
Ka pravico in resnico ker dno stali
Hoemo ku di mi, da bo de slava naša mati,
Ve, bistrke reke nam pa neprenehoma resnik,
Naj bodo naše dela rodovite.

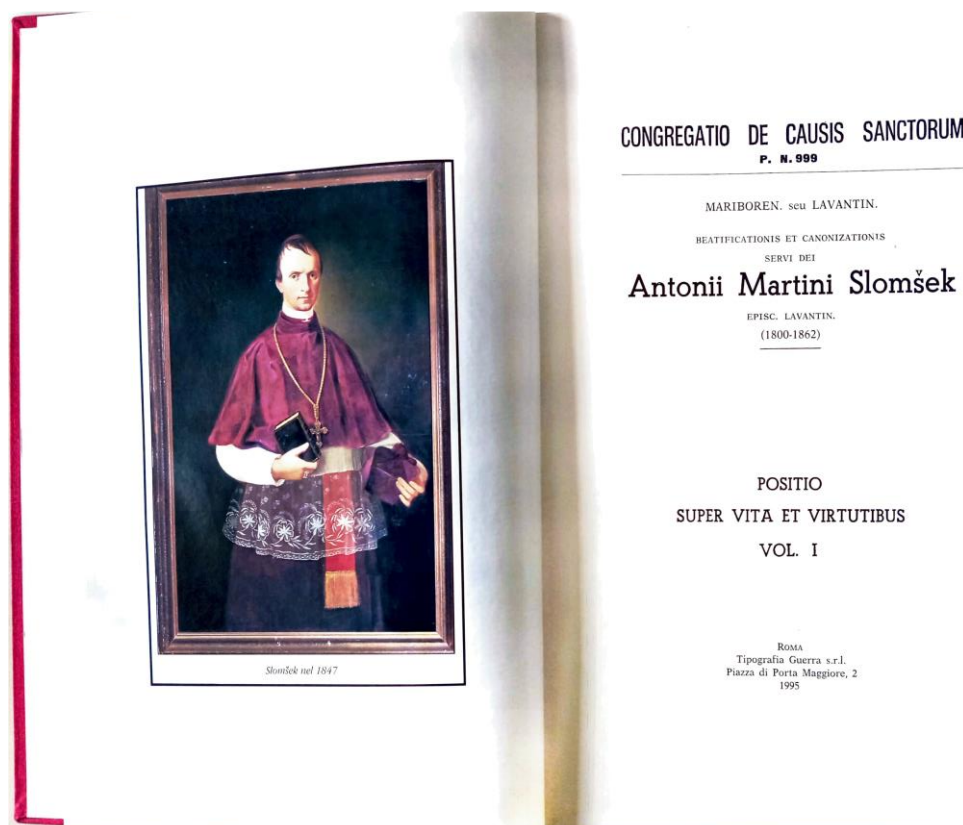
Pri svoji krdji in posledni obiskavi 11. roznega cvela/1861
Anton Martin Slomšek sv. 4.

Slika 20: Slomškovo lirično delo - Slovo Zolepaškim planinam

(NŠAM, Zapuščine škofov, Slomšek, Anton Martin, XVII-25)

6.9 Dokument postopka za beatifikacijo Antona Martina Slomška

Na sliki je del dokumentacije postopka za beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška. Dokument je izdan s strani Kongregacije za zadeve svetnikov (latinsko: *Congregatio de Causis Sanctorum*).

Slika 21: Positio super vita et virtutibus (hrani NŠAM)

EPIRIČNI DEL

7 NAMEN IN CILJI RAZISKOVANJA

Namen empirične raziskave je na podlagi vprašalnika ugotoviti poznavanje Antona Martina Slomška.

Zanima me:

- ali vprašani vedo, kdo je Anton Martin Slomšek,
- kje je delovali Anton Martin Slomšek,
- ali vedo, katera dela je ustvaril Anton Martin Slomšek,
- ali ga poznajo samo kot škofa,
- ali pozna kdo, kakšen njegov spomenik.

7.1 Raziskovalna vprašanja

- Ali vprašani vedo, kdo je Anton Martin Slomšek?
- Ali vprašani vedo, kje je Anton Martin Slomšek deloval?
- Ali vprašani vedo, katera dela je ustvaril Anton Martin Slomšek?
- Ali vprašani Antona Martina Slomška poznajo samo kot škofa?
- Ali vprašani poznajo kakšen spomenik Antona Martina Slomška?

7.2 Metodologija

V raziskavi empiričnega dela bom uporabila vprašalnik, ki ga bom razposlala med poznane ljudi.

7.3 Raziskovalni vzorec

Na moj vprašalnik je v času raziskovanja odgovorilo skupaj 50 oseb. Od tega je bilo 94% oseb odraslih (18 – 65 let), 2% oseb starejših od 65 let in 4% oseb, ki so bile mlajše od 18 let. Na vprašalnik so odgovarjali sorodniki in znanci iz različnih koncev Slovenije in različnih verskih skupnosti. Med njimi so bili pripadniki pravoslavne verske skupnosti, člani mormonske verske skupnosti, katoličani in prav tako ateisti. Pri sami analizi moram poudariti možnost odstopanja podatkov, saj so osebe, ki so odgovarjale na vprašalnik, lahko odgovore izbirale naključno ali s pomočjo spleta, brez lastnega

znanja. Prav tako je število udeležencev v vprašalniku bilo premajhno, da bi iz tega lahko sodili znanje vseh oseb v Sloveniji.

7.4 Postopek zbiranja podatkov

Z zbiranjem podatkov sem začela decembra 2024, nato sem počakala na odgovore, ki sem ji pričela obdelovati januarja.

7.5 Rezultati in interpretacija

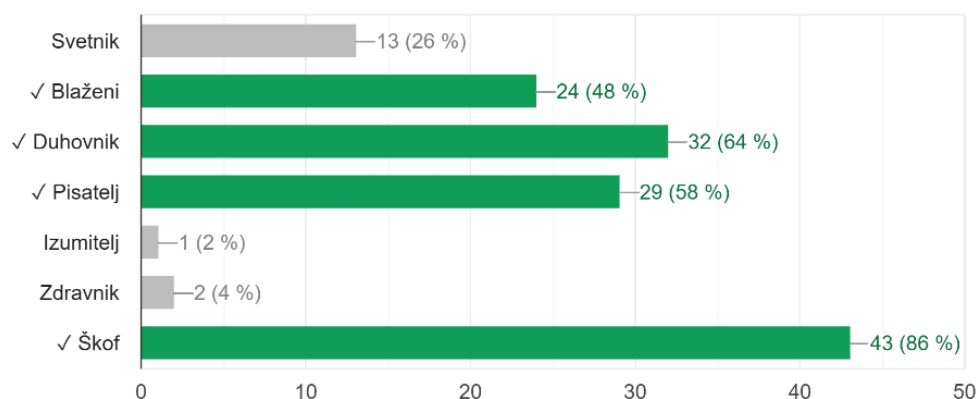
V sam vprašalnik sem vključila 5 vprašanj o Slomškovem življenju in njegovem delu. Pri treh vprašanjih so lahko udeleženci vprašalnika izbirali več odgovorov, pri enem so lahko izbrali eno od navedenih možnosti, pri zadnjem pa so sami odgovorili na zastavljeno vprašanje. Vsako vprašanje je obdelano pod svojim podnaslovom. Vse odgovore na vprašanja najdete tudi v moji raziskovalni nalogi.

7.6 Vprašanje: Kdo je Anton Martin Slomšek?

Grafikon pod tem besedilom prikazuje odgovore na vprašanje »Kdo je Anton Martin Slomšek«. Anketiranci so lahko izbirali med odgovori, da je svetnik, blaženi, duhovnik, pisatelj, izumitelj, zdravnik ali škof. Pravilni odgovori so bili, da je bil blaženi, duhovnik, pisatelj in škof, za napačne pa so veljali odgovori svetnik, saj tega naziva še ni prejel in zdravnik in izumitelj, ki na splošno nista povezana z njegovim življenjem. Iz grafikona je razvidno da so udeleženci večinoma izbirali pravilne odgovore. Napačne odgovore so označili v 16 primerih, pravilne pa v 128.

Kdo je Anton Martin Slomšek?

Pravilni odgovori: 11/50

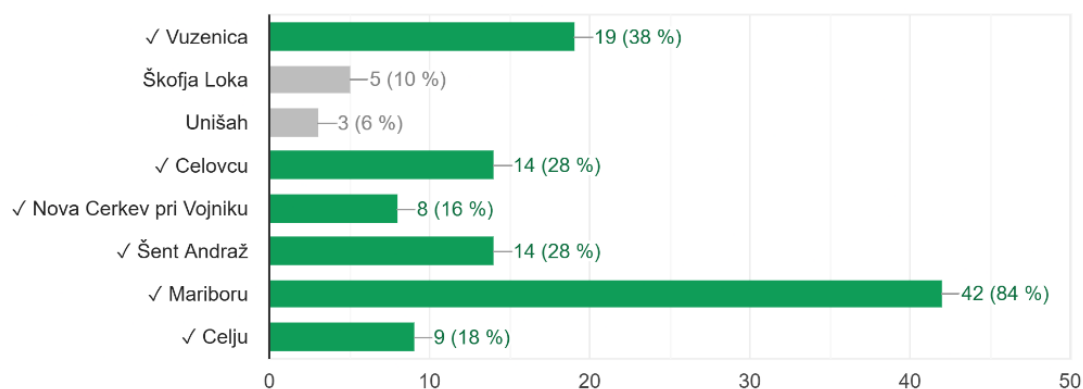
Grafikon 1: Prikaz izbire odgovorov na vprašanje: »Kdo je Anton Martin Slomšek?«

7.7 Vprašanja: Kje je deloval?

Pri tem vprašanju so udeleženci lahko izbirali med odgovori Vuzenica, Škofja Loka, Uniše, Celovec, Nova Cerkev pri Vojniku, Šent Andraž, Maribor in Celju. Med navedenimi kraji, je blaženi Anton Martin Slomšek deloval v Vuzenici, Celovcu, Novi Cerkvi pri Vojniku, Šent Andražu, Maribori in Celju. Pravilni odgovori so izbrani v 106 primerih, nepravilni v 8 primerih. Med vsemi udeleženci je kar 84% oseb vedelo, da je blaženi Anton Martin Slomšek deloval v Mariboru.

Kje je deloval ?

Pravilni odgovori: 3/50

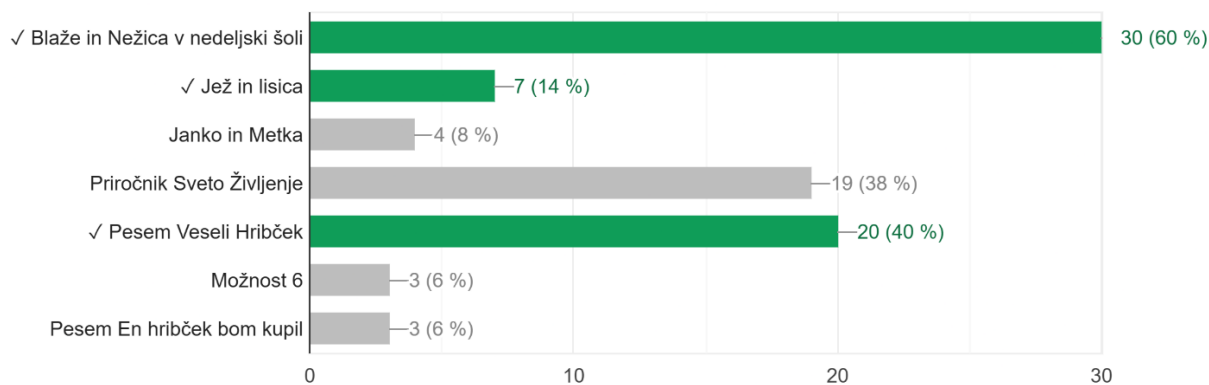
Grafikon 2: Prikaz izbire odgovorov na vprašanje: »Kje je deloval?«

7.8 Vprašanje: V svojem življenju je ustvaril dela:

Pri tem vprašanju so udeleženci zaradi moje napake pri izpisu naslova njegovega dela imeli ob začetku (tri osebe) možnost izbirati odgovore, ki niso bili namenjeni biti v vprašalniku. Ta odgovora sta Možnost 6 in En hribček bom kupil. V nadaljevanju sem to napako popravila. Udeleženci so imeli možnost izbirati med odgovori Blaže in Nežica v nedeljski šoli, Jež in lisica, Janko in Metka, Priporočnik Sveto Življenje in pesmijo Veseli Hribček. Pravilni odgovori so bili Blaže in Nežica v nedeljski šoli, Jež in lisica ter pesem Veseli Hribček. Zaradi lastne napake sem pod pravilne odgovore štela tudi odgovor, v katerem so izbrali možnost Pesem En hribček bom kupil. Odgovor Možnost 6 pa sem zaradi nesmiselnosti označila za napačen. V 60 primerih so udeleženci izbrali pravilne odgovore, v 26 primerih pa napačne.

V svojem življenju je ustvaril dela:

Pravilni odgovori: 3/50

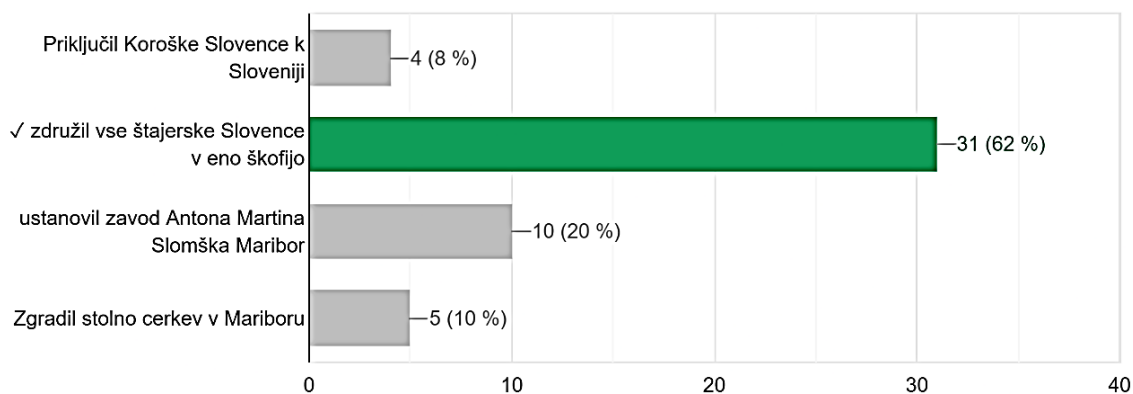
Grafikon 3: Prikaz na izbiro odgovorov na vprašanje o delih Antona Martina Slomška

7.9 Vprašanje: Poleg tega je v svojem življenju naredil...

Pri tem vprašanju sem podala na voljo odgovore, da je Priključil koroške Slovence k Sloveniji, da je združil vse štajerske Slovencev eno škofijo, da je ustanovil zavod Antona Martina Slomška Maribor in da je zgradil stolno cerkev v Mariboru. Pravilen odgovor je, da je združil vse štajerske Slovencev eno škofijo. Ta odgovor je bil izbran v 31 primerih, ostalih 19 oseb je izbralo napačen odgovor.

Poleg tega je:

Pravilni odgovori: 31/50

Grafikon 4: Izbira odgovora na vprašanje, kaj je v svojem življenju Anton Martin Slomšek prav tako storil

7.10 Vprašanje: Ali poznaš kakšen Slomškov spomenik

Pri tem vprašanju so udeleženci vprašalnika sami zapisali odgovore. Med danimi odgovori je štirinajst oseb odgovorilo, da ne poznajo nobenega Slomškovega spomenika, štirje so na vprašanje odgovorili brez navajanja kraja pritrdilno (da, ja), šestindvajset jih je navedlo Slomškov spomenik pred stolno cerkvijo v Mariboru (Maribor, pred stolno cerkvijo) in dva sta navedla le Slomškov trg (zaradi kipov na istoimenskem trgu v Celju in Mariboru ne moram zatrditi kateri kip je mišljen). Posamezno sta se pojavila odgovora DDAMS in doprsni kip v Ponikvi. Le ena oseba je navedla dva odgovora in sicer Slomškov kip pred stolnico v Mariboru in Slomškov kip v Celju pri cerkvi sv. Daniela. Pod neprištevne odgovore spada le odgovor js, ki ni smiseln odgovor na zastavljeno vprašanje.

RAZPRAVA

Moja raziskovalna naloga je temeljila na cilju, da najdem čim več informacij o osebi, ki je za Slovensko ozemlje naredila vse kar je bilo v njeni moči. Prav tako pa se je v svojem življenju boril za učenost ljudi, ki v tistem času nekateri niso znali ne brati, ne pisati. Bil je škof, učitelj, pisatelj, budil je narodno zavest in se boril za domovino. Raziskovanje sem pričela z raziskovanjem njegovega življenja, skozi katera sem spoznala tudi njegova dela, ki sem jih opisala pod naslednjim naslovom. Nadaljevala sem s spomeniki, ki so ustvarjeni v njegov spomin, ali so po njem prejele ime. Skozi raziskovanje sem oblikovala tudi vprašalnik, ki sem ga kasneje delila s znanci, prijatelji in ostalimi udeleženci. Rezultati so povzeti ob koncu raziskovalne naloge.

Kljub časovni stiski in ostalimi ovirami, kot so začasno zaprtje rojstne hiše Antona Martina Slomška, sem pri raziskovalni spoznala njegovo življenje, delo, skozi njegove poezije in prozo, pa tudi njegov način razmišljanja in življenje v tistem časovnem obdobju. Prav tako sem si ogledala film o njegovem življenju *Srečen bo čas*, ki je bil izdan leta 2022, prebrala številne knjižne vire pa tudi njegova dela. Obiskala pa sem tudi veliko število krajev, v katerih je deloval. Med njimi tudi spominske sobe v Vuzeniškem župnišču.

Na koncu svojega raziskovanja sem se podala v arhiv, kjer sem želela prejeti verodostojne podatke in fotografije njegovih zapisov in dokumentov.

Hipoteze:

1. Svoje življenje ni posvetil le duhovnemu poklicu

To hipotezo lahko potrdim, saj se je v svojem življenju oziral tudi na več drugih področij, ki niso bila obvezen del njegovega poklica. Pisal je pesmi in literaturo, poudarjal pomen učenosti in se trudil pomagati k izobraževanju naroda. Zavedal se je tudi lepote in danosti, ki jo zemlja naše domovine daje, ter s svojim delom v ljudeh vzbujal narodno zavest.

2. Ljudje večinoma ne poznajo njegovega dela.

To hipotezo lahko delno potrdim in delo zavrnem. Ljudje nekatera dela poznajo, spet druga ne. Ne smemo pozabiti da so rezultati vprašalnika, zaradi morebitne sočasne uporabe spleta, lahko varljive. Prav tako so lahko osebe izbirale odgovor naključno (brez razmišljanja).

3. Anton Martin Slomšek je svetnik.

To hipotezo lahko zavrnem, saj še ni svetnik. Ta naziv bo prejel šele, ko se zgodi čudež, ki bo dokazano pripadal njemu. Zaradi prvega čudeža, ki je ozdravljenje celjskega opata in prelata g. Friderika Kolška pa je v postopku za pridobitev tega naziva.

4. V njegov spomin je po njem poimenovano več ustanov, trgov...

To hipotezo lahko potrdim, saj je po njem imenovanih več ustanov (npr. ZAMS) in trgov (npr. Slomškov trg v Mariboru in Celju).

DRUŽBENA ODGOVORNOST, TRAJNOST IN NAPREDEK

Velika težava pri raziskovanju so dezinformacije, ki lahko raziskovalcem in kasneje tudi bralcem raziskovalne naloge dajejo napačne informacije. Zato sem bila posebej pozorna, da informacije pridobim na več zanesljivih virih. Tako, da bodo ljudje, ki jih bo ta oseba zanimala, pridobili pristne informacije. Pri vprašalniku sem ravno zaradi možnega odstopanja od realne situacije, izpostavila zakaj se lahko pojavi varljivost pridobljenih podatkov. V tej raziskovalni nalogi pa lahko vidijo tudi vire iz Škofijskega arhiva Maribor, v katerih verjamem, da se nahaja najmanj dezinformacij. Prav tako dajo bralcem vpogled v dokumente in zapise, ki niso dostopni na spletu.

ZAKLJUČEK

Ob raziskovanju življenja in dela blaženega Antona Martin Slomška sem se veliko naučila, hkrati pa sem spoznala, da je njegovo življenje temeljilo na veliko več kot le verskem področju. Čeprav je v življenju naletel na ovire, se ni ustavil in je nadaljeval po svoji poti, ki si jo je zadal. Naredil je veliko za slovenski narod in prav je, da ostane še dolgo poznan med ljudmi. Prav tako mi je bilo zanimivo obiskati več krajev v Sloveniji in ob pogledu na njih razmišljati, kako so izgledali takrat in kako jih je videl on. Prav tako sem ob njegovih kipih, v njegovih prostorih in opisih v knjigah spoznala, koliko je njegovo delo in on sam pomenil ljudem v tistem času. Prvič v življenju sem se znašla tudi v arhivu, kjer sem si lahko ogledala več kot 200 let stare zapise izpod rok Antona Martina Slomška, ter njegove dokumente. Kljub mnogim oviram, na katere sem naletela med raziskovanjem, sem zadovoljna s svojim delom in sem ob raziskovanju pridobila tudi mnoga nova znanja. Med raziskovanjem sem uživala in komaj čakam, da najdem naslednji izziv, ki v meni okrepi željo po raziskovanju.

ZAHVALE

Rada bi se zahvalila mentorici in razredničarki, ki sta me pri delu podpirali. Prav tako bi se rada zahvalila vsem, ki so si vzeli čas in rešili moj vprašalnik, ki je vključen v tej raziskovalni nalogi. Posebna zahvala tudi vsem mojim domačim, ki so mi omogočili ogled mnogih spomenikov po Sloveniji. Največja zahvala pa gre Škofijskemu arhivu Maribor, zlasti arhivski svetovalki, ki si je vzela čas in mi z veseljem omogočila vpogled v arhivske vire.

VIRI IN LITERATURA

- Wikipedia: Anton Martin Slomšek– dostopno na:
https://sl.wikipedia.org/wiki/Anton_Martin_Slom%C5%A1ek (16. 11. 2024)
- Nadškofija Maribor: Anton Martin Slomšek – življenjepis, arhiv in dogodki – dostopno na:
<https://slomsek.nadskofija-maribor.si/> (16. 11. 2024)
- Katoliška cerkev: God bl. Antona Martina Slomška – dostopno na:
<https://katoliska-cerkev.si/god-bl-antona-martina-slomska> (3. 12. 2024)
- Obrazi slovenskih pokrajin: SLOMŠEK, Anton Martin – dostopno na:
<https://www.obrazislovenskihpokrajini.si/oseba/slomsek-anton-martin/> (12. 12. 2024)
- Slovenska biografija – dostopno na:
<https://www.slovenska-biografija.si/oseba/sbi584693/> (12. 12. 2024)
- Youtube – Studio Siposh: Srečen bo čas – dostopno na:
<https://www.youtube.com/watch?v=7n9nlmeh1U> (7. 1. 2025)
- Zavod Antona Martina Slomška Maribor – dostopno na: <https://www.z-ams.si/index.php/sl>
(21. 1. 2025)
- svetniki: Kdo je blaženi, kdo svetnik in kdo mučenec – dostopno na:
<https://svetniki.org/kdo-je-blazeni-kdo-svetnik-in-kdo-mucenec-definicije/> (21. 1. 2025)
- Marjan Turnšek in Miha Herman, Blaženi Anton Martin Slomšek, 1999, Maribor, Slomškova založba – Maribor
- Lilijana Urlep, Vse za božjo slavo, zveličanje duš in prenovo škofije, 2024, Maribor, Nadškofija -Maribor – Nadškofijski arhiv Maribor, zanjo Alojzij Cvikel

VIRI SLIK

Slika 1: Rojstna hiša Antona Martina Slomška (osebni arhiv avtorja)

Slika 2: 1. Gimnazija v Celju (osebni arhiv avtorja)

Slika 3: Spominska soba in cerkev v Vuzenici (osebni arhiv avtorja)

Slika 4: Stolna cerkev v Mariboru (osebni arhiv avtorja)

Slika 5: Pesem Veselja dom iz pesmarice Slovenska pesmarica 2 (osebni arhiv avtorja)

Slika 6: Knjiga Blaže in Nežica iz Vuzenice (osebni arhiv avtorja)

Slika 7: Spominska plošča v cerkvi sv. Alojzija Maribor (osebni arhiv avtorja)

Slika 8: Slomškov kip v Celju (osebni arhiv avtorja)

Slika 9: Slomškov kip pred stolno cerkvijo v Mariboru (osebni arhiv avtorja)

Slika 10: Zavod Antona Martina Slomška Maribor (osebni arhiv avtorja)

Slika 11: Slomškova postelja (osebni arhiv avtorja)

Slika 12: Slomškova soba v Vuzenici (osebni arhiv avtorja)

Slika 13: Vizitacija dekanije Slovenska Bistrica 1850 (osebni arhiv avtorja)

Slika 14: Rojstni in krstni list Antona Martina Slomška (osebni arhiv avtorja)

Slika 15: Spričevalo iz 3. razreda glavne šole v Celju (osebni arhiv avtorja)

Slika 16: Spričevalo iz Celjske gimnazije (osebni arhiv avtorja)

Slika 17: Pohvalno spričevalo dekana Jakominija v Novi cerkvi o Slomškovem delu (osebni arhiv avtorja)

Slika 18: Dodelitev Vuzeniške župnije (osebni arhiv avtorja)

Slika 19: Diploma častnega meščana mesta Rim (osebni arhiv avtorja)

Slika 20: Slomškovo lirično delo - Slovo Zolepaškim planinam (osebni arhiv avtorja)

Slika 21: Positio super vita et virtutibus (osebni arhiv avtorja)

VIRI GRAFIKONOV

Grafikon 1: Prikaz odgovorov na vprašanje kdo je Anton Martin Slomšek (osebni vprašalnik avtorja)

Grafikon 2: Prikaz izbire odgovorov na vprašanje, kje je deloval Anton Martin Slomšek (osebni vprašalnik avtorja)

Grafikon 3: Prikaz na izbiro odgovorov na vprašanje o delih Antona Martina Slomška (osebni vprašalnik avtorja)

Grafikon 4: Izbira odgovora na vprašanje, kaj je v svojem življenju Anton Martin Slomšek prav tako storil (osebni vprašalnik avtorja)